

Podplukovník Ing. Luděk H o d b o d', CSc.

Návrh koncepce výstavby vojska územní obrany AČR

(První část)

1. Principy výstavby, cíl výstavby a použití vojska územní obrany AČR a jeho úkoly

Při vytváření koncepce výstavby a použití vojska územní obrany je nutné postupovat od správného vytýčení cílů, jichž má být dosaženo, přes specifikaci úkolů, vedoucích k naplnění stanovených cílů, až k tvorbě organizačních struktur, schopných splnit vymezené cíle a úkoly. Celý tento proces by měl být provázen a završen transformací stávajících nebo vytvořením nových orgánů velení.

Při výstavbě vojska územní obrany by měly být mj. respektovány i **principy** jeho výstavby, vycházející ze zkušeností z jeho existence a působení v jiných evropských státech. Mj. mezi ně mohou patřit zejména:

- **respektování mezinárodních dohod limitujících počty výzbroje.** To na druhé straně současně umožňuje využít (a použít) v organizaci jednotek a útvarů (svazků) VÚO techniku a výzbroj, která nepodléhá limitům počtů výzbroje nebo se stala v důsledku snižování počtů polního vojska a jeho redislokace nadpočetnou,
- **využití připravenosti a odhodlanosti lidského potenciálu k obraně svého bydliště a jeho blízkého okolí** (teritoria), což významně ovlivní účinnost systému obrany a dává mu smysl,
- **využití teritoriálního doplňování k vytvoření VÚO určeného výhradně k obraně prostoru** (teritoria), v němž se formuje,
- **výběrové uvádění do připravenosti**, tzn. diferencované stanovení lhůt uvádění jednotlivých jednotek a útvarů VÚO do připravenosti v závislosti na jejich dislokaci vzhledem ke státní hranici a uplatňování těchto lhůt podle směrů ohroženým případnou agresí protivníka. Ke zkrácení lhůt přijmout nezbytná opatření (např. předvystrojení příslušníků jednotek VÚO v příhraničním prostoru do bytu ap.),
- **úměrnost výzbroje stanoveným úkolům.** Jinou výzbroj musí mít jednotky VÚO plnící úkol samostatně v příhraničním, většinou členitém a zalesněném prostoru při obraně státní hranice a jinou potřebují při obraně zastavěných prostorů nebo čar a odkrytých prostorů v hloubce teritoria při vedení boje s protivníkem výzbro-

jeným moderní technikou a účinnými palebnými prostředky v součinnosti s polním vojskem. Méně účinná výzbroj postačuje jednotkám působícím na teritoriu při střežení a obraně objektů, v pořádkových silách atd.,

- **účelovost výcviku** v malých jednotkách, tzn. příprava těchto jednotek k plnění konkrétních úkolů při obraně konkrétního prostoru (směru, objektu),
- **připravenost velitelů VÚO a schopnost vojska ÚO** vést samostatnou bojovou činnost a iniciativně plnit bojové úkoly v závislosti na vývoji situace v prostoru jejich působnosti,
- **jednoduchost organizační a řídicí struktury**, jednoznačná podřízenost konkrétním řídicím stupňům při plnění bojových úkolů při zahájení a v průběhu bojové činnosti atd.

Cílem výstavby a možného použití vojska územní obrany v době míru, v období narůstání napětí nebo v případě zahájení ozbrojeného konfliktu musí být především vytvoření podmínek pro zmobilizování, organizované zahájení a vedení bojové činnosti polním vojskem při odražení napadení státu a obrana příhraničního prostoru, teritoria a důležitých objektů na něm **umožňující úsporu sil a prostředků polního vojska** pro vedení aktivní bojové činnosti s útočícím protivníkem.

Vojsko územní obrany je součástí pozemního vojska AČR, zčásti rozvinuté v míru a plně rozvinuté za branné pohotovosti státu, připravené bránit územní celistvost státu v součinnosti s polním vojskem v příhraničním prostoru a na méně důležitých směrech, zabezpečit obranu teritoria před působením vzdušných výsadků a diverzních skupin protivníka a vytvořit tak podmínky pro činnost polního vojska při odražení agrese protivníka.

Obecné úkoly vojska územní obrany, plynoucí z výše uvedeného cíle, mohou být:

- **příprava velitelů, štábů, vojsk, výzbroje, techniky a materiálu** k plnění bojových úkolů (k použití) v případě vzniku různých variant ohrožení státu, zabezpečení mobilizace jednotek, útvarů a svazků VÚO v lhůtách odpovídajících jejich dislokaci a úkolům při obraně státu,
- **vytvoření podmínek** pro zmobilizování a organizované zahájení činnosti polním vojskem v případě náhlého zhoršení mezinárodní situace a ohrožení suverenity státu jako celku nebo části jeho území překrytím státní hranice na ohroženém směru (prostoru) včetně využití stálých objektů (SLO, STO) vybudovaných v příhraničním prostoru i na celém území státu,
- **obrana pásma překrytí** státní hranice a přilehlého prostoru v případě zahájení agrese protivníka (napadení státu) a vytvoření podmínek pro aktivní činnost polního vojska při obraně státní suverenity,
- **obrana měst, osad** a jiných důležitých objektů na směrech možného postupu útočícího protivníka (někdy i za cenu případného obklíčení vedoucího k rozptýlení sil a prostředků protivníka a tím i k oslabení jeho útočícího uskupení) umožňující dosáhnout úspory sil polního vojska pro vedení manévrové obrany státního území i proti výrazné převaze protivníka,

- **obrana důležitých prostorů** před jejich ovládnutím vzdušnými výsadky (aeromobilními vojsky) protivníka a vytvoření podmínek pro jejich ničení zálohami (druhými sledy) polních vojsk v součinnosti se silami VÚO daného teritoria,
- **ochrana a obrana důležitých objektů** na teritoriu před činností diverzních skupin protivníka,
- **zjišťování přítomnosti, vyhledávání a ničení průzkumných a diverzních skupin protivníka** působících v hloubce teritoria,
- **zabezpečování pořádku** v určeném prostoru (teritoriu), provádění pořádkové služby a zabezpečování průchodnosti hlavních komunikačních tahů, důležitých pro provádění manévru polním vojskem na směry ohrožené činností útočícího protivníka.

Výše uvedené obecné úkoly se týkají sil a prostředků (tj. konkrétních jednotek, útvarů a svazků) VÚO v různé míře v závislosti na jejich dislokaci a prostoru působení (v příhraničním prostoru nebo v hloubce teritoria státu) a rozdílným způsobem ovlivní i dislokaci, organizační strukturu, stupeň naplněnosti v míru i způsob a lhůty zmobilizování i konkrétní úkoly jednotlivých jednotek, útvarů a svazků vojska územní obrany. S přihlédnutím k době a podmínkám jejich plnění lze tyto obecné úkoly VÚO konkretizovat.

Úkoly VÚO v období míru mohou být zejména:

- **příprava velitelů, štábů, vojsk, výzbroje, techniky a materiálu** k použití v případě různých druhů ohrožení,
- **střežení důležitých objektů** (strážní jednotky),
 - * *úkol by měl být plněn převážně hlídkováním podle předpisu ke strážní službě, přičemž k úspoře sil by bylo vhodné v maximální míře využívat strážních psů a technických bezpečnostních systémů (senzory, průmyslová televize ap.),*
 - * *v závislosti na velikosti střeženého objektu by mohly být jednotky organizovány do strážních družstev, čet a v rámci regionu (okresu, kraje, oblasti ap.) do větších strážních jednotek, přičemž jejich příslušníky by mohli být jak vojáci-profesionálové (ve funkci velitelů), tak i občanští zaměstnanci vojenské správy nebo vojáci zákl. služby z příslušného regionu.*
- **zabezpečování pořádku** na svěřeném teritoriu v úzké součinnosti s policií (pořádkové jednotky),
 - * *vytváření clon v přehrazení směrů migrujícího obyvatelstva,*
 - * *vytváření a zabezpečování sběrných středisek pro migrující osoby včetně jejich zabezpečení,*
 - * *zajišťování dopravně pořádkových úkolů při živelných pohromách, průmyslových katastrofách ap. (např. při železničním neštěstí počátkem 60. let u Litoměřic vytvořil velitel posádky Litoměřice po vyhlášení „nástupu“ útvarům posádky využitím příslušníků útvarů posádky pro regulaci provozu na komunikacích „zelenou ulici“ do nejbližších míst s nemocnicemi - Terešín, Ústí n.L. - a zajistil tak velmi rychlý převoz zraněných osob k lékařskému ošetření, což umožnilo vzhledem k rychlosti poskytnutí lékařské pomoci*

podle pozdějšího vyjádření lékařů řadě lidí zachránit život nebo zmírnit následky jejich zranění),

- * *pořádkové jednotky v síle čtyř by mohly být vzhledem k omezeným možnostem použití v míru organizovány v rámci kraje, případně (spíše vyjimečně) na snížených počtech v rámci okresu (jako základ pro jejich rozvíjení v případě potřeby).*

Úkoly VÚO v období narůstání napětí, krizí a nevojenských ohrožení mohou být:

- **příprava** velitelů, štábů, vojsk, výzbroje, techniky a materiálu k bojovému použití, tj. k vedení bojové činnosti při vojenském ohrožení státu,

- **zvýšená ochrana a střežení** důležitých objektů před možnou činností diverzních skupin protivníka v období před nebo při případném zahájení konfliktu (strážní jednotky),

- * *mj. rozšíření okruhu důležitých objektů určených ke střežení, ochraně a obraně (oproti mírové situaci),*

- **ochrana a zajišťování pořádku** na daném teritoriu, především zvýšením možností zásahu proti případným narušitelům pořádku a bezpečnosti na teritoriu (pořádkové a zásahové jednotky),

- * *v této souvislosti je velmi důležité vytvoření systému „monitorování“ situace na teritoriu, na čemž by se měly podílet orgány státní správy především zabezpečením sběru a rychlého přenosu informací o podezřelé činnosti či událostech ve svém regionu, aby tak bylo možno v případě potřeby k tomu určenými silami rychle zasáhnout,*

- * *zásahové jednotky by měly být organizovány v každém okrese minimálně v síle roty, aby tak byly schopny případně zasáhnout i na více místech současně nebo odclonit a rychle prověřit i větší podezřelý prostor,*

- * *mobilizační rozvinování pořádkových a zásahových jednotek by mělo probíhat v závislosti na míře ohrožení státu,*

- **příprava nebo provedení mobilizačního rozvinutí** VÚO (motorizované nebo pěší jednotky a útvary),

- * *realizace mobilizačního rozvinutí by probíhala v závislosti na míře ohrožení státu nebo daného regionu jako jedno z vrcholných opatření k odvrácení války, tj. mj. demonstrace odhodlání bránit teritorium státu před útokem agresora,*

- **příprava opatření k obraně SH** (příhraničního prostoru), tj. zaujímání prostorů obrany (opěrných bodů) a jejich budování, kontrola a příprava objektů SLO (STO), příprava k zatarasování prostorů na SH, případně k ničení komunikačních aj. objektů na možných směrech ohrožení ap. (zmobilizované motorizované nebo pěší jednotky a útvary),

- * *realizace opatření by měla probíhat podle plánů připravených v době míru a upřesněných (konkretizovaných) podle konkrétně vzniklé situace a míry ohrožení státu,*

- * *těmto plánům a úkolům jednotek a útvarů VÚO by měla odpovídat i konkrétní výzbroj a vybavení těchto jednotek,*

- **zajišťování manévru vojsky** (pořádkové jednotky),

** organizace pořádkové služby na určených směrech a komunikacích vyčleňených pro přesun zmobilizovaných polních vojsk do určených prostorů (podle plánu operačního rozvinutí),*

Úkoly VÚO v období válečného konfliktu při odrážení útoku agresora budou výrazně ovlivněny způsobem jeho zahájení (s překvapením nebo po různé dlouhém období příprav) i vývojem situace po zahájení napadení. Především při překvapivém napadení budou jednotky VÚO dislokované v příhraničním prostoru odrážet počáteční úder pozemních sil agresora a získávat čas pro zasazení brigády rychlého nasazení a zmobilizovaných mechanizovaných brigád. Úkolem polního vojska bude odrážet vzdušné a pozemní úder agresora a to nejen v příhraničním prostoru, ale i v hloubce území státu (letecké úder agresora na důležité vojenské, hospodářské, správní a jiné objekty, útvary a svazky útočníka pronikající na směrech do hloubky území státu, vzdušné výsadky a aeromobilní jednotky (útvary) použité k ovládnutí důležitých prostorů v příhraničním prostoru i v hloubce teritoria, diverzní skupiny k narušení činnosti polních vojsk i teritoria atd.). Značný význam bude proto mít vytvoření podmínek pro provedení manévru hlavními silami polního vojska na ohrožené směry. V takto vzniklé situaci může VÚO plnit především následující úkoly:

- vedení bojové činnosti při obraně příhraničního a přilehlého prostoru (pásma příkrytí), tzn. především osad, měst a jiných důležitých objektů v něm, zpravidla v součinnosti s polními vojsky a letectvem (pravděpodobně nejsložitější a nejdůležitější úkol VÚO vůbec),

** značný význam pro jeho úspěšné splnění bude mít kromě včasnosti zaujetí obrany určenými jednotkami VÚO v pásma příkrytí i výzbroj těchto jednotek, velikost a dostupnost zásob munice včetně ženijní a připravenost jednotek a jejich velitelů vést bojovou činnost s protivníkem s využitím znalosti terénu (léčky, přepady, rychlý manévr ap.) s cílem způsobovat protivníkovi ztráty bez zavázání se do boje, v němž by se rychle projevila palebná a technická převaha útočících vojsk,*

** charakteristickým rysem bojové činnosti může být skutečnost, že bude vedena relativně malými jednotkami samostatně, často bez styku se sousedy, bez možnosti palebné a jiné podpory nadřazeným ap.,*

** značný vliv na úspěšné splnění tohoto úkolu může mít i úroveň splnění všech opatření v období předcházejícím konfliktu (napadení), např. existence a dostupnost dostatečných zásob munice, rychlost provedení ženijních opatření (zatarasování), schopnost a připravenost (vycvičenost) velitelů i příslušníků jednotek VÚO,*

** důležitou podmínkou úspěchu bude i úspěšné provádění dalších opatření, mezi něž může patřit zejména dovedné provádění průzkumu a včasné předávání získaných zpráv o protivníkovi polnímu vojsku, včasné a překvapivé zatarasování důležitých prostorů, zejména úseků komunikací a ničení důležitých komunikačních objektů, majících vliv na zpomalení rychlosti postupu čelních jednotek (předsunutých odřadů) a hlavních sil útočícího protivníka,*

* obtížným úkolem (vzhledem k v současné době zavedeným spojovacím prostředkům) může být zabezpečení součinnosti s letectvem a dělostřelectvem polního vojska při podpoře bojové činnosti jednotek VÚO,

* velmi obtížné (vzhledem k zatím předpokládané dopravní technice VÚO, tj. NA) bude provádění manévru do hloubky pásma přikrytí pod tlakem útočícího protivníka. Proto lze předpokládat, že velmi často může dojít k situaci, že jednotky VÚO zůstanou v týlu protivníka a budou přecházet k vedení partyzánské činnosti, což ale současně vyžaduje již v míru s touto možností počítat a zabezpečit pro tyto jednotky především možnost doplňování zásob materiálu, především munice a potravin (skryté a utajené sklady ap.),

* značně složitá bude otázka velení jednotkám VÚO, zejména z hlediska udržení jejich součinnosti s jednotkami a útvary polního vojska vzhledem k možnostem spojovací techniky a účinnosti prostředků REB protivníka,

- **obrana důležitých** vojenských i civilních objektů před jejich napadením nebo ovládnutím vzdušnými výsadky, diverzními skupinami a proniknuvšími pozemními jednotkami protivníka,

- **obrana a zajišťování pořádku** na teritoriu,

* jeho obsah bude obdobný jako předcházející úkol s tím rozdílem, že půjde nejen o obranu objektů, ale především o zjišťování přítomnosti, vyhledávání a vedení boje s vzdušnými výsadky (aeromobilními jednotkami), diverzními skupinami a pozemními silami vysazenými nebo proniknuvšími do hloubky teritoria a ohrožujícími jeho činnost prováděnou v prospěch polních vojsk,

* součástí tohoto úkolu může být i organizace pořádkové služby při přesunech polních vojsk na ohrožené směry (zesílení obrany v dotyku s protivníkem nebo zaujetí nových obranných čar v hloubce) nebo k provedení aktivní činnosti (provedení protiúderu ap.).

Na základě definice vojska územní obrany a k splnění požadovaných úkolů by mělo VÚO zahrnovat:

- jednotky, útvary a svazky schopné bránit státní hranici a v prostorech mimo působení polních vojsk vytvořit hloubku operační sestavy a přehrazovat a bránit vedlejší směry útoku agresora,
- jednotky (útvary) schopné zabezpečit ochranu a obranu důležitých objektů na teritoriu, vyhledávat, izolovat a případně ničit (v součinnosti se zálohami polního vojska) vzdušné výsadky a diverzní skupiny protivníka,
- jednotky schopné zabezpečit v součinnosti s orgány MV klid a pořádek na teritoriu, přesuny útvarů a svazků polního vojska do operační sestavy, případně i splnění jiných, speciálních úkolů.

Vzhledem k účinnosti (ničivosti) bojových prostředků soudobých armád i jejich manévrovým možnostem a na druhé straně s přihlédnutím k snižujícím se počtům soudobých armád lze oprávněně předpokládat, že případný lokální konflikt může mít velmi rychlý průběh. Na jeho co nejrychlejší ukončení může mít vliv i snaha agresora o rychlé dosažení cíle agrese ještě před případným zásahem evropských bezpečnostních struktur, aby si tak vytvořil co nejvýhodnější podmínky pro další politická jednání po zastavení bojů. O to větší význam pro úspěšný průběh obranné

operace může mít rozhodné a úspěšné splnění úkolů vojskem územní obrany. K jejich úspěšnému splnění však musí mít vytvořeny nezbytné předpoklady, mezi něž patří jeho dislokace a způsob vytváření, organizační struktura a výzbroj jednotek, útvarů a svazků VÚO.

2. Dislokace vojska územní obrany

Jak už ze samotného názvu vyplývá, vojsko územní obrany by mělo být dislokováno (vytvářeno) po celém území státu, přičemž by měly být respektovány jeho rozdílné úkoly v příhraničním prostoru a v hloubce teritoria.

Je zřejmé, že VÚO v příhraničním prostoru musí být schopno zasáhnout v případě potřeby ve velmi krátkých lhůtách (a to nejen při vojenském, ale i při nevojenském ohrožení suverenity státu a jeho státní hranice). Aby byl jeho zásah účinný, musí být dostatečně rychlý a to není možné v situaci, kdy VÚO v míru v podstatě neexistuje a s jeho použitím lze počítat až po nejméně 3 až 5 dnech - to už také může být vzhledem k velikosti našeho státu po válce. Proto by v příhraničním prostoru měly existovat i v míru stálé jednotky VÚO, pravděpodobně v síle roty, které by se současně v rámci výcviku svých příslušníků (tzn. záloh z nejbližšího okolí dislokace, jež by proto nenastupovaly na základní vojenskou službu k polnímu vojsku!) mohly podílet v součinnosti s pohraniční policií na ostraze státní hranice, což by přineslo dvojí efekt:

- příslušníci VÚO z daného teritoria by se důkladně seznámili s terénem v prostoru své možné bojové či jiné činnosti a získali by tak alespoň dílčí výhodu nad případným agresorem (narušitelem SH) v případě potřeby,
- příslušníci VÚO by v součinnosti s pohraniční policií přispěli k výraznému zkvalitnění ochrany a ostrahy státní hranice před jejími narušiteli i v mírové době, tj. před emigranty a utečenci z jiných evropských i mimoevropských států, procházejících přes naše státní území na západ, především do SRN, a to nejen na západní hranici, ale i na hranici se Slovenskem a Polskem.

VÚO vytvářené a dislokováné v hloubce teritoria státu by mělo mít dvojí charakter:

- malá část jednotek, existujících již v míru, by mohla plnit úkoly strážních jednotek u důležitých, trvale i v míru střežených objektů. To by umožnilo lépe připravit jejich budoucí příslušníky (zálohy) na plnění tohoto úkolu VÚO za branné pohotovosti státu a současně by to umožnilo vytvořit lepší podmínky pro bojovou přípravu příslušníků polního vojska, protože by tito nemuseli být odvelováni k plnění strážních úkolů a mohli by tak plně využít doby základní vojenské služby ke svému výcviku.

Je možné, že po podrobném posouzení a zhodnocení potřeby (tj. počtů jiných druhů jednotek VÚO vytvářených po vyhlášení branné pohotovosti státu a celkového počtu jejich příslušníků) by bylo vhodné mít již v míru např. pořádkovou jednotku (jednotky), určenou k výcviku směrnic (a v míru použitelnou např. pro zabezpečování pořádkové služby při přesunech útvarů polního vojska, případně i jiných situacích vyžadujících řízení přesunu na veřejných komunikacích). Výcvik jejich příslušníků by mohl probíhat v součinnosti s příslušníky dopravní policie a po ukončení výcviku by se mohli (po zpracování odpovídajících smluv s MV ČR)

případně podílet (v dopravních špičkách nebo při velkých výlukách dopravy, při nehodách ap.) i na řízení dopravy ve velkých městech nebo na důležitých komunikacích,

- **větší část jednotek** by byla vytvářena a rozvíjena až za **branné pohotovosti státu**, přičemž by jejich příslušníci procházeli výcvikem u jednotek a útvarů polního vojska (podle příslušných ČVO). Postupně, po zlepšení ekonomické situace AČR, by pak mohla být prováděna s příslušníky těchto jednotek krátkodobá stmelovací cvičení (vzhledem k určité odlišnosti taktiky a bojové činnosti VÚO od téhož u polního vojska).

Existence (rozvinutí) VÚO v omezené míře již v míru a právě v příhraničním prostoru, by umožnilo nejúčinněji uplatnit zásadu, že VÚO se má podílet zejména na obraně té části teritoria, na které působí. Vzhledem k uvažovaným mírovým počtům AČR to pochopitelně znamená, že to bude muset pravděpodobně být na úkor části sil v míru vytvářeného polního (tj. mechanizovaného) vojska, současně by to ale umožnilo v případě napadení státu získat pro polní vojsko čas a uvolnit jeho síly z přikrytí státní hranice na plnění rozhodujících úkolů. Další realizací téže zásady (bránit vlastní teritorium, zvláště v příhraničním prostoru), je rozvíjení jednotek VÚO přímo v místech svého předpokládaného působení, tj. v městech a obcích, po četách a rotách v přímé závislosti na jejich velikosti a počtech záložníků v nich žijících.

● **Výhodami** uvedeného řešení jsou především:

- zkrácení doby potřebné k rozvinutí sil určených k obraně příhraničního prostoru,
- skutečné a ne formální uplatňování zásady, že VÚO a tím i jeho příslušníci se v případě potřeby podílí na obraně té části teritoria, v níž žijí,
- reálné vytvoření podmínek pro použití polního vojska k plnění rozhodujících úkolů obrany svrchovanosti státu a nerozptylování jeho sil v počátečním období konfliktu při obraně příhraničního prostoru,
- vytvoření podmínek k tomu, aby v případě potřeby a nebezpečí z prodlení (např. živelné pohromy aj.) měli v přesně legislativně vymezených případech určení funkcionáři státní správy (starosta, přednosta okresního úřadu ap.) možnost a právo shromáždit a úkolovat jednotky územní obrany vytvářené přímo v ohrožených místech v zájmu záchrany života osob a jejich majetku (podobně jako se používá např. v USA Národní garda).

● **Nevýhodami** a problémy při realizaci uvedeného návrhu, zejména v nejbližší době, mohou být především:

- nutnost řešit způsob uložení a zabezpečení výzbroje a výstroje pro jednotky vytvářené v místech (bylo by možno řešit např. na základě dohody s MV u policejních stanic nebo podle místních podmínek i jinak, např. dovozem od nejbližšího vojenského útvaru),
- nutnost připravit a vycvičit v místech rozvíjení jednotek osoby (velitele jednotek) schopné řídit a úkolovat činnost svých podřízených v závislosti na situaci (vzhledem k vysokému procentu vycvičenosti mužské části populace v armádě i odchodu relativně velkého počtu důstojníků do zálohy by to nemělo být ve většině míst závažnějším problémem),

- možný problém s opětovným získáním některých ubytovacích (kasárenských) objektů, kterých se armáda v nedávné době v souvislosti se snižováním počtů, rušením řady útvarů a redislokací jiných vzdala v prospěch obcí nebo je byla nucena uvolnit v rámci restitucí,
- pravděpodobně malý zájem určité části vojáků v záloze podílet se aktivněji na činnosti jednotek VÚO v místě bydliště vzhledem k v současnosti stále přetrvávajícím negativním názorům části veřejnosti na armádu (mohl by být v některých oblastech naopak vyvážen zvyšujícími se potížemi místního obyvatelstva s působením cizích státních příslušníků připravujících se nebo čekajících na možnost překročení státní hranice na západ, případně negativním ohlasem na opakující se požadavky části sudetských Němců).

Při uplatnění zásady „kdo chce, hledá způsoby, kdo nechce, hledá důvody“ jsou uváděné problémy postupem času řešitelné. Rozhodně je ale lepší **řešit problémy už od počátku koncepčně**, s výhledem do budoucnosti, než krátkozrace s perspektivou a potřebou v krátké době vynakládat další prostředky na změnu toho, co bylo vytvořeno nepromyšleně.

(Dokončení příště)